

List Otwarty Psychologów do Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego w sprawie Sytuacji Uchodźców na Granicy Polsko-Białoruskiej

Szanowny Panie Premierze,

W ostatnich tygodniach na granicy polsko-białoruskiej w Usnarzu Górnym przebywa grupa ponad trzydziestu cudzoziemców pragnących uzyskać ochronę międzynarodową w Polsce. Wielu z nich choruje, a jednostki Straży Granicznej i innych służb uniemożliwiają przekazanie im żywności, wody, udzielenie wsparcia prawnego i opieki medycznej. Brakuje im też dostępu do podstawowego wsparcia psychologicznego. Życie i godność człowieka są najważniejszymi wartościami w naszej kulturze, dlatego pomoc grupie osób, o których piszemy, to fundamentalny obowiązek moralny nas wszystkich.

Wiele badań wskazuje, że złe warunki bytowe osób ubiegających się o status uchodźcy są jedną z podstawowych przyczyn pojawienia się w tej grupie poważnych chorób psychicznych – m.in. zaburzeń stresu pourazowego (PTSD), depresji i zaburzeń lękowych (por. np. Blackmore i in., 2020, Ziersch i Due, 2018). W populacji tej częste są też próby samobójcze (Amiri, 2020). Wszystko to powoduje, że cudzoziemcy i ich dzieci powinni otrzymać pełne wsparcie psychologiczne od kraju, w którym ubiegają się o uzyskanie statusu uchodźcy. Dlatego też nalegamy, by jak najszybciej zapewnić cudzoziemcom przebywającym na pograniczu polsko-białoruskim nie tylko zaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, ale także pełną opiekę psychologiczną.

Badania psychologów społecznych wskazują, że doświadczenie wykluczenia i złe traktowanie przez kraj docelowy sprzyjają radykalizacji imigrantów oraz ich dzieci. Pomoc w przystosowaniu się do nowej kultury i dobre warunki bytowe pełnią zaś istotną rolę w zapobieganiu radykalizacji (Doosje i in., 2016). Poprawa traktowania cudzoziemców na pograniczu polsko-białoruskim nie zagrażałaby bezpieczeństwu Polski czy Białorusi, a wręcz przeciwnie – zwiększyłaby bezpieczeństwo.

Nieludzkie traktowanie osób ubiegających się o status uchodźcy jest problemem nie tylko polskim. W styczniu 2021 ponad stu europejskich psychologów apelowało do władz Unii Europejskiej o zmianę podejścia do uchodźców (Wagner i in., 2021). „Z perspektywy psychologii obecny sposób traktowania uchodźców docierających do granic Europy ma negatywne konsekwencje dla wszystkich – dla uchodźców, dla bezpieczeństwa Europy oraz dla

europiejskiego systemu politycznego”, stwierdzili. Ich list podsumowało wezwanie do przyjęcia nowej, wrażliwszej strategii w rozwiązywaniu problemów związanych z migracją.

My, psychologowie, wzywamy władze Rzeczypospolitej Polskiej do szybkiego rozwiązania kryzysu społecznego poprzez umożliwienie osobom uwięzionym na granicy naszego państwa wszczęcie procedury o nadanie statusu uchodźcy oraz o zapewnienie im w tym okresie godnych warunków bytowych na terenie Polski. Deklarujemy gotowość do udzielenia pomocy psychologicznej i wsparcia działań akulturacyjnych w ramach naszych kompetencji zawodowych. Jednocześnie apelujemy o jak najszybsze podjęcie prac nad wspólną polityką europejską, w której kwestie migracji będą regulowane w sposób solidarny i pełen poszanowania dla praw człowieka i psychologicznego dobrostanu uchodźców.

Rada Naukowa Instytutu Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego

Rada Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego

Zarząd Polskiej Federacji Psychoterapii

List został poparty dodatkowo indywidualnymi głosami psychologów, psychoterapeutów i przedstawicieli innych zawodów.

Literatura

- Amiri, S. (2020). Prevalence of suicide in immigrants/refugees: a systematic review and meta-analysis. *Archives of Suicide Research*, 1-36.
- Blackmore, R., Gray, K. M., Boyle, J. A., Fazel, M., Ranasinha, S., Fitzgerald, G., ... Gibson-Helm, M. (2020). Systematic review and meta-analysis: the prevalence of mental illness in child and adolescent refugees and asylum seekers. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 59, 705-714.
- Doosje, B., Moghaddam, F. M., Kruglanski, A. W., De Wolf, A., Mann, L., Feddes, A. R. (2016). Terrorism, radicalization and de-radicalization. *Current Opinion in Psychology*, 11, 79-84.
- Wagner, U. i 113 psychologów z państw Unii Europejskiej (2021). *Treatment of refugees. An open letter*. Forum Friedenspsychologie.
- Ziersch, A., Due, C. (2018). A mixed methods systematic review of studies examining the relationship between housing and health for people from refugee and asylum seeking backgrounds. *Social Science & Medicine*, 213, 199-219.